

bankruptcy risk is not likely. So, again we facing the problem of comparability of accounting data prepared in accordance with different accounting standards.

Conclusion. Comparability is one of the key qualities which accounting information must have. Comparable accounting information is useful because it tells us the ‘story’ of the business. We can compare financial statements of the company with its prior financial statements to see whether performance and position have been improved or deteriorated. We can compare the company’s financial statements with other companies in the industry, region, country or the whole world. But diversity in accounting standards between countries unfortunately is a considerable barrier to such comparison. As a consequence, many National Accounting Standard-setting bodies have permitted or encouraged use of IFRS as alternatives or supplements to their own National Accounting Standards. Without any doubt this process has a positive influence on comparability of financial statement in international perspective. But negative consequence of this process is that some companies on a domestic market drawing up their financial statement in accordance with IFRS, some under National GAAP. This study indicates the possibility of large differences in financial ratios for companies when reporting under IFRS versus National GAAP. The differences are not constantly higher or lower, so there is no easy conversion method to use to convert ratios from one standard to what you would expect under another. These results are interesting since they can be used by regulatory authorities and by portfolio managers in stock selection.

THE LIST OF USED SOURCES

1. Choi F.D. International accounting / Choi F.D., Frost C.A., Meek G.K. – 4th Ed. – Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc., 2001.
2. Diaconu P. Impact of Globalization on International Accounting Harmonization / P. Diaconu // Available at SSRN (2007): <http://ssrn.com/abstract=958478>
3. Gernon H. Accounting: An international perspective / Gernon H., Meek G.K. – 5th Ed. – New York: Irwin McGraw-Hill, 2001.
4. Haverty J.L. Are IFRS and U.S. GAAP converging. Some evidence from People’s Republic of China companies listed on the New York Stock Exchange / J.L. Haverty // Journal of International Accounting, Auditing and Taxation. – 2006. – 15. – P. 48–71
5. International financial statement analysis / Robinson R.T., Van Greuning H., Henry E., Broihahn A.M. – John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2009.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2012.

УДК 331.101.262:658

Костяк Р.В.,

Вища школа менеджменту, м. Варшава

Чешлік Р., д.е.н.

Варшавський університет

ВИКОРИСТАННЯ ПОКАЗНИКІВ МОДЕЛІ В ОЦІНЦІ ЯКОСТІ ПРИБУТКУ

Целью данной статьи является представление возможности использования модели М.Д. Бениша как метода оценки «качества» финансовой отчетности, а также исследование того, возникает ли взаимосвязь между «качеством» прибыли и ее прогностической способностью. В связи с этим, проанализировав финансовую отчетность компаний, которые составляют основу Индекса UX (Ukrainian Exchange), было показано соотношение между качеством информации и изменениями прибыли (увеличением либо уменьшением). Результаты исследования могут быть пригодными для участников рынка капиталов в процессе принятия инвестиционных решений.

Ключевые слова: модель М.Д. Бениша, манипулирование, финансовая отчетность, качество, индекс UX, креативная бухгалтерская техника, доходность.

The aim of this article is to present the possibility to apply M.D. Benish’s model as a method of estimating the quality of financial statements and to show the relations between profit quality and its predictive ability. Based on financial statements of the companies listed on Ukrainian Exchange (UX), the relations between information quality and profit changes (increase or decrease) have been researched. The results of the research can be useful for Capital Market players in investment decision-making process.

Key words: M.D. Benish’s model, manipulation, financial statements, quality, Index UX, creative accounting techniques, profitability.

Вступ. Очікування щодо майбутньої ціни акції є основним чинником, що зумовлює процес прийняття рішень інвесторами. Важливим елементом прогнозування є фундаментальний аналіз, що ґрунтується на даних фінансової звітності, особливо в категорії фінансового результату. Менеджери, як відповідальні за процес складання і демонстрації фінансових звітів, можуть використовувати інформаційну асиметрію з метою навмисного впливу на фінансові дані. Через створення образу фірми, відображеної в звіті, управляючий може побічно впливати на процес прийняття рішення про купівлю або продаж акції керованого ним підприємства. Мотивація до такого типу практик є більшою, оскільки система фінансового звіту не дає користувачу повноважень до безпосередньої (спираючись на бухгалтерські книги) верифікації достовірності інформації, представленій у відкритих для доступу публічно-фінансових звітах. Водночас, як показує ряд досліджень, створення штучного образу фірми в поточному періоді має негативний вплив на майбутні фінансові результати. У свою чергу, це має безпосередній вплив на зниження цін на акції підприємства та зростання інвестиційного ризику чи його зменшення через постачання методології оцінки якості фінансового результату, представленого підприємством.

Структура моделі М.Д. Беніша. У міжнародній практиці одна з найвідоміших систем – це система показників «Карта нормативних відхилень фінансових індикаторів», яка була розроблена професором Мессодом Бенішем (Messod Beneish, Університет штату Індіана, США). [1, с. 24–36; 2, с. 271–309].

Перший із показників – DSRI (англ. Day Sales in Receivables Index), що допомагає оцінити співвідношення зміни рівня дебіторської заборгованості до зміни рівня доходу від реалізації продукції (товарів, робіт і послуг) між роком t і роком $t-1$.

$$DSRI = \frac{\frac{\text{Дебіторська заборгованість}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}}{\frac{\text{Дебіторська заборгованість}(t-1)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}}$$

Зміна рівня доходу і рівня заборгованості, як правило, мають майже однакову тенденцію. Тож, якщо ці зміни є непропорціональними, цей факт може бути інтерпретований як ефект штучно «роздутого» доходу від реалізації продукції, якого підприємства не мають, та існує ризик, що в майбутньому він не буде відображений в грошових коштах. Якщо компанія насправді маніпулює фінансовою звітністю, наприклад, попри завчасне визнання доходу, то ефективність цього показника є високою. Збільшення рівня заборгованості відносно рівня доходу може бути пов'язане зі змінами в кредитній політиці компанії, щоб, наприклад, підвищити конкурентоспроможність на ринку. У цьому випадку ефективність показника значно знижується.

Згідно з дослідженням М.Д. Беніша середній рівень коефіцієнта DSRI «сумлінних» компаній дорівнює 1,031, а у компаній, де викрито перекручування звітності, коефіцієнт більший на 42 % і дорівнює 1,465.

Наступний показник – GMI (англ. Gross Margin Index), він оцінює співвідношення зміни рівня валового прибутку (маржи брутто) до зміни рівня доходу від реалізації продукції між попереднім і поточним роками.

$$GMI = \frac{\frac{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1) - \text{Собівартість реалізованої продукції}(t-1)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}}{\frac{\text{Дохід від реалізації продукції}(t) - \text{Собівартість реалізованої продукції}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}}$$

Компанії, які відображають високу прибутковість, мають сильні стимули для маніпулювання фінансовими даними. Погіршення рівня валового прибутку є негативним сигналом про майбутню прибутковість і знижує ефективність заінвестованого капіталу. Отже, існує значний тиск з боку акціонерів на управління підприємства для стимулювання тенденції до зростання цього показника. Якщо це співвідношення є більшим одиниці, то частка доходу від реалізації продукції скоротилася. Відповідно знизилася «якість» доходу і, як наслідок, погіршилися перспективи компанії на ринку.

Згідно з дослідженням М.Д. Беніша середній рівень коефіцієнта GMI «сумлінних» компаній дорівнює 1,014, а в компаній, де викрито перекручування звітності, коефіцієнт більший на 18 % і дорівнює 1,193.

Третій показник – AQI (англ. Assets Quality Index), що оцінює якість активів за допомогою співвідношення суми оборотних активів і залишкової вартості основних засобів до загальної суми активів (до балансу) фірми в році t і його рівня в році $t-1$.

$$AQI = \frac{1 - \frac{\text{Оборотні активи}(t) + \text{залишкова вартість}(t)}{\text{Баланс}(t)}}{1 - \frac{\text{Оборотні активи}(t-1) + \text{залишкова вартість}(t-1)}{\text{Баланс}(t-1)}}$$

Цей показник є одним із основних технік маніпулювання фінансовими даними, тобто капіталізацією витрат, яка полягає в тому, що менеджери намагаються перемістити частину витрат зі звіту про фінансові результати до балансу. При цьому найпростіше досягнути цього ефекту через капіталізацію витрат в нематеріальних активах. Якщо рівень індексу AQI є більшим, ніж одиниця, а показник DSR1 зростає при незмінності показника GMI, можна вважати, що компанія виконала капіталізацію частини витрат, щоб поліпшити фінансову звітність.

Згідно з дослідженням М.Д. Беніша середній рівень коефіцієнта AQI «сумлінних» компаній дорівнює 1,039, а в компаній, де викрито перекручування звітності, коефіцієнт більший на 21 % і дорівнює 1,254.

Наступний показник – SGI (англ. Sales Growth Index) – показує зміни динаміки доходу від реалізації продукції в поточних і попередніх роках.

$$SGI = \frac{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}$$

Зростання доходу від реалізації не є сигналом застосування менеджерами практик маніпулювання, однак створює зі сторони учасників ринку капіталу позитивні очікування щодо майбутньої прибутковості (рентабельності). Якщо ж менеджери «постануть в обличчі» перших ознак сповільнення, то матимуть сильну мотивацію до ангажування процесу створення фінансової звітності маніпуляційних технік.

Згідно з дослідженням Беніша в компаніях, де викрито маніпуляції в звітності, показник SGI досягнув середньої вартості 1,607 [3].

SGAI (англ. Sales General and Administrative Expenses Index) – це показник адміністративних витрат і витрат на збут.

$$SGAI = \frac{\frac{\text{Адміністративні витрати}(t) + \text{витрати на збут}(t)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t)}}{\frac{\text{Адміністративні витрати}(t-1) + \text{витрати на збут}(t-1)}{\text{Дохід від реалізації продукції}(t-1)}}$$

Конструкція цього показника ґрунтується на оцінці диспропорційних змін величини доходів з продажу. У такому випадку підставою оцінки є витрати на збут і адміністративні. Зміни розмірів продажу, які істотно відрізняються від витрат на збут і адміністрацію, можуть бути інтерпретовані як дискреційне втручання менеджерів у процес формування фінансової звітності.

Негативні тенденції у рамках представлених п'яти показників сигналізують про появу сфер, які вимагають глибшої зацікавленості зі сторони аналітиків і аудиторів. Їх оцінка вказує виключно на симптоми, які за певних умов можуть бути визнані результатом непорядної діяльності менеджерів.

Додаткові три показники, які були запропоновані М.Д. Бенішем, як засвідчує верифікація моделі, не мають істотного впливу на можливість виявлення маніпуляції. Вказують натомість на застосування стратегії фальсифікації фінансового результату. До цієї групи входять: показник амортизації (DEPI), показник фінансового важеля (LVGI), а також показник (TATA), який представляє співвідношення Total Actuals (різниця між валовим прибутком та чистим рухом коштів від операційної діяльності до загальної суми балансу).

Показник DEPI (англ. Depreciation Index) оцінює співвідношення рівня амортизації до рівня залишкової вартості продукції в роках t і $t-1$.

Тобто DEPI – це показник амортизації.

$$DEPI = \frac{\frac{\text{Амортизація}(t-1)}{\text{Амортизація}(t-1) + \text{Залишкова вартість}(t-1)}}{\frac{\text{Амортизація}(t)}{\text{Амортизація}(t) + \text{Залишкова вартість}(t)}}$$

Зниження загального рівня амортизації (рівень DEPI вищий одиниці) може вказувати на те, що компанія знизила ставки амортизації чи амортизаційний період був продовжений, у результаті чого відбувається зменшення операційних витрат і збільшення прибутку.

Згідно з дослідженням Беніша середній рівень коефіцієнта DEPI «сумлінних» компаній дорівнює 0,018, а у компаній, де викрито перекручування звітності, коефіцієнт більший на 72 % і дорівнює 0,031.

Наступний показник – LVGI (англ. Leverage Index), він оцінює співвідношення рівнів загальної заборгованості в роках t і $t-1$. Приріст заборгованості – це недобрий сигнал в аналізі фінансового ризику. Як наслідок, він збільшує мотивацію менеджерів до поліпшення іміджу фінансової звітності компанії через втручання/коригування бухгалтерських рахунків.

$$LVGI = \frac{\frac{\text{Зальна сума зобов'язань}(t)}{\text{Баланс}(t)}}{\frac{\text{Зальна сума зобов'язань}(t-1)}{\text{Баланс}(t-1)}}$$

Останній показник моделі М.Д. Беніша – це TATA (англ. Total Accruals to Total Assets). Він оцінює співвідношення різниці між прибутком і чистим рухом коштів від операційної діяльності до загальної суми активів (балансу) фірми.

$$TATA = \frac{\text{Прибуток}(t) - \text{Чистий рух коштів від операційної діяльності}(t)}{\text{Баланс}(t)}$$

Потреба у використанні цього показника виникає з переконання, що Total Accruals є відображенням всіх виборів в сфері визначення вартості активів і пасивів, виконаних менеджерами. Високий рівень Total Accruals вказує на можливе застосування маніпуляційних практик.

Для описаних вище показників розроблено модель восьми чинників, за допомогою якої можна виявити маніпуляційні дії у фінансовій звітності фірм.

Модель восьми чинників (формула):

$$M = -4,84 + 0,920 * DSRI + 0,528 * GMI + 0,404 * AQI + 0,892 * SGI + 0,115 * DEPI - 0,172 * SGAI + 4,679 * TATA - 0,327 * LVGI.$$

Граничний рівень M-score для моделі М.Д. Беніша виносить (-2,22). Значення, вище M-score, ідентифікує даний суб'єкт як маніпулятора.

Пізнавальна вартість моделі М.Д. Беніша на прикладі товариств, які входять до складу Індексу UX ПАТ «Української біржі». Презентоване дослідження має пілотний характер. Його метою є показати пізнавальну вартість і обмеженість моделі М.Д. Беніша як діагностичного засобу в рамках широкого дослідження якості фінансової інформації товариств, котируваних на біржах Центрально-Східної Європи. Подібне дослідження було проведене на основі діяльності товариств, котируваних на Варшавській біржі [4, с. 26–37].

Дослідження включило всі товариства Індексу UX, окрім банків, а його часовий період охоплює роки 2007 – 2009. Кінцева вибірка дослідження містила 12 товариств і не була випадковою.

У рамках емпіричного аналізу, перш за все, було проведено процес калькуляції показників, що утворюють конструкційну основу моделі М.Д. Беніша (табл. 1).

Таблиця 1

Вартості показників для моделі М.Д. Беніша в 2007 – 2009 роках

ПАТ «УКРНАФТА»	DSRI	GMI	AQI	SGI	SGAI	DEPI	LVGI	TATA
2007	1,36	1,06	1,06	0,59	1,49	0,95	0,81	0,05
2008	6,67	1,68	0,81	1,91	0,61	0,95	1,30	0,10
2009	1,37	1,79	0,63	1,06	1,30	0,96	2,17	0,15
ПАТ «Концерн Стирол»								
2007	0,97	1,05	1,51	1,18	1,01	1,11	0,87	0,26
2008	0,53	0,47	0,96	1,10	0,94	1,10	0,55	0,00
2009	1,59	-2,50	0,97	0,44	1,26	0,96	1,30	-0,08
ВАТ «Мотор Січ»								
2007	0,57	0,88	0,88	1,41	0,94	1,01	1,00	0,11

Продовження табл. 1

2008	1,43	1,23	0,87	1,18	0,91	1,00	1,27	-0,01
2009	0,40	0,83	1,02	1,82	0,69	1,01	0,80	0,07
ПАТ «Укртелеком»								
2007	1,02	0,99	0,99	1,02	2,12	0,97	0,99	-0,11
2008	1,04	1,64	0,97	0,98	1,35	0,96	1,39	-0,20
2009	1,14	0,80	0,88	1,03	0,97	0,93	1,00	-0,14
ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»								
2007	3,29	1,04	0,91	1,45	0,83	1,19	0,94	0,01
2008	0,59	1,01	0,47	1,71	1,08	1,29	1,21	-0,17
2009	1,96	20,27	0,96	0,66	1,37	0,83	1,11	-0,14
ВАТ «Авдіївський коксохімічний завод»								
2007	2,28	1,40	0,48	1,49	0,69	0,91	1,19	-0,09
2008	5,06	0,79	0,66	1,59	0,80	151,53	1,18	0,02
2009	1,93	-1,69	0,87	0,48	2,10	0,03	1,02	-0,01
ПАТ «Азовсталь»								
2007	1,32	0,92	0,81	1,31	0,84	1,04	0,87	0,08
2008	1,85	1,40	0,33	1,30	0,90	1,18	1,79	0,00
2009	2,36	5,45	0,64	0,74	1,04	344,27	1,03	0,02
ПАТ «Центренерго»								
2007	0,76	1,04	0,95	1,29	0,90	0,97	0,98	-0,03
2008	0,12	2,32	6,58	1,36	0,85	0,97	1,14	-0,03
2009	0,89	-2,42	0,97	0,96	1,18	0,97	1,04	-0,09
ПАТ «Донбасенерго»								
2007	0,87	1,47	1,02	1,07	1,20	1,00	0,93	-0,01
2008	0,73	0,80	0,93	1,50	0,83	0,99	1,09	-0,05
2009	0,72	23,29	0,99	1,17	0,96	0,99	1,18	-0,05
ПАТ «Єнакієвський металургійний завод»								
2007	0,87	0,66	0,88	1,45	0,94	0,98	0,99	0,16
2008	2,11	2,07	0,61	1,66	0,97	34,88	1,13	-0,11
2009	1,53	-0,49	1,20	0,72	0,96	0,18	1,21	-0,15
ВАТ «Стахановський вагонобудівний завод»								
2007	1,66	1,26	0,79	2,60	0,69	1,04	1,00	0,33
2008	0,79	0,75	4,27	1,49	1,03	1,10	0,91	0,14
2009	1,29	2,01	1,43	0,26	1,52	0,98	0,95	-0,26
ПАТ «Ясинівський коксохімічний завод»								
2007	2,44	0,92	0,15	1,37	0,74	1,22	0,65	0,09
2008	1,29	0,99	3,27	1,49	0,96	0,97	1,02	0,13
2009	4,28	1,38	0,56	0,77	2,07	0,96	1,69	0,16

Джерело: Опрацювання власне на підставі фінансових звітів товариств (www.smida.gov.ua).

Показники були використані для визначення M-score і переходу до наступного етапу дослідження – класифікації підприємств з точки зору «якості» інформації, представленої у фінансових звітах (табл. 2). Беручи до уваги, що проблема оцінки «якості» фінансової інформації є складною, а це зауважують більшість авторів, на сьогодні немає опрацьованої єдиної універсальної і повністю ефективної моделі [5, с. 259–340].

Тому застосовується інший спосіб класифікації порівняно з оригінальною моделлю М.Д. Беніша. В дослідженні не проводимо поділу товариств на маніпуляторів і неманіпуляторів, а застосовуємо позначення «green flag» для фірм «здорових», вільних від маніпуляцій, і «red flag» як свого роду застереження.

Підприємство, яке досягає M-score вище граничного рівня, позначається червоним прапором (red flag), що є попередженням для користувача фінансової звітності і вказує на необхідність більш глибокого аналізу фінансових даних компанії.

Оцінка рівня M-score досліджених товариств, представлених у табл. 2, дає зрозуміти, що вільним від маніпуляцій в усіх трьох аналізованих роках є тільки ПАТ «Укртелеком». У випадку інших 11 підприємств можна вказати такі роки, в яких якість інформації є сумнівною. Особливо проблема якості фінансових звітів стосується товариств, таких як ПАТ «Ясинівський коксохімічний завод», ПАТ «Азовсталь», ВАТ «Мотор Січ», в яких аж протягом трьох років якість інформації є сумнівною, та ВАТ «Авдіївський коксохімічний завод», ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «УКРНАФТА», де в двох із трьох років якість інформації потребує пильнішої уваги. Варто зазначити, що в 2009 році половина підприємств (шість з дванадцяти) отримали значення «red flag». Для порівняння: в 2007 році їх було вісім, а у 2008 році кількість була така ж, як у 2007 році. Причиною такої ситуації може бути фінансова криза, яка потужною силою вдарила по українській економіці в 2009 році. Погіршення умов на ринку, спад ефективності підприємств могли спонукати менеджерів до використання «креативних» бухгалтерських технік.

Таблиця 2

Вартості показників M-score для моделі восьми чинників М.Д Беніша в 2007 – 2009 роках

	M-score		Інтерпретація	
	Модель восьми чинників	Модель восьми чинників	Модель восьми чинників	Модель восьми чинників
	>-2,2			
ПАТ «УКРНАФТА»				
2007	-2,266		Green flag	
2008	4,249		Red flag	
2009	-1,551		Red flag	
ПАТ «Концерн Стирол»				
2007	-0,824		Red flag	
2008	-2,925		Green flag	
2009	-4,825		Green flag	
ВАТ «Мотор Січ»				
2007	-2,096		Red flag	
2008	-1,967		Red flag	
2009	-1,943		Red flag	
ПАТ «Укртелеком»				
2007	-3,161		Green flag	
2008	-3,266		Green flag	
2009	-3,145		Green flag	
ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»				
2007	0,139		Red flag	
2008	-3,279		Green flag	
2009	7,504		Red flag	
ВАТ «Авдіївський коксохімічний завод»				
2007	-1,310		Red flag	
2008	18,910		Red flag	
2009	-3,938		Green flag	
ПАТ «Азовсталь»				
2007	-1,564		Red flag	
2008	-1,703		Red flag	
2009	40,295		Red flag	
ПАТ «Центренерго»				
2007	-2,543		Green flag	

Продовження табл. 2

2008	-0,167	Red flag
2009	-4,894	Green flag
ПАТ «Донбасенерго»		
2007	-2,322	Green flag
2008	-2,628	Green flag
2009	8,912	Red flag
ПАТ «Єнакієвський металургійний завод»		
2007	-1,669	Red flag
2008	2,862	Red flag
2009	-3,788	Green flag
ВАТ «Стахановський вагонобудівний завод»		
2007	1,194	Red flag
2008	-0,351	Red flag
2009	-3,472	Green flag
ПАТ «Ясинівський коксохімічний завод»		
2007	-0,603	Red flag
2008	-0,271	Red flag
2009	0,705	Red flag

Джерело: Опрацювання власне.

Для відображення придатності оцінки якості фінансової звітності в процесі прийняття економічних рішень в опрацьованні досліджено залежність між якістю інформації і зміною прибутку (збільшення чи зменшення), в перспективі одного і двох років після року оцінки (табл. 3, 4). Цей аналіз дозволяє стверджувати, що в перспективі одного року 55 % підприємств, позначених як «red flag», показують збільшення прибутку, а решта (45 %) – спад. У випадку фірм, позначених як «green flag», зростання прибутку спостерігалось тільки у 21,43 %.

Таблиця 3

Вплив якості прибутку на його прогностичну здатність в перспективі одного року

Річна перспектива		
«green flag»		
зменшення прибутку	11	78,57%
збільшення прибутку	3	21,43%
всього випадків	14	100%
«red flag»		
зменшення прибутку	10	45%
збільшення прибутку	12	55%
всього випадків	22	100%

Джерело: Опрацювання власне.

Таблиця 4

Вплив якості прибутку на його прогностичну здатність в перспективі двох років

Дворічна перспектива		
«green flag»		
зменшення прибутку	7	87,50%
збільшення прибутку	1	12,50%
всього випадків	8	100%
«red flag»		
зменшення прибутку	11	68,75%
збільшення прибутку	5	31,25%
всього випадків	16	100%

Джерело: Опрацювання власне.

Аналізуючи дані в перспективі двох років, можемо спостерігати виразний спад кількості товарів, які презентують зростання прибутку порівняно з базовим роком. Це стосується також підприємств, класифікованих як «green flag» (тільки 12,50 %), і тих, які позначені як «red flag» (тільки 31,25 %).

Висновки. Результати проведеного аналізу дозволяють сформулювати такі висновки:

1) «Здорові» компанії презентують реальні прибутки. І, зваживши на той факт, що досліджувана сфера охоплює роки фінансової кризи, спад прибутку, який однаково спостерігався в перспективі 1-го року, як і двох років потім, задавався натуральним явищем.

2) Підприємства, які маніпулюють даними, можуть за допомогою бухгалтерських технік утримати тенденцію зростання прибутку (зменшення збитку) лише на короткий строк (до року).

3) Маніпулювання даними в перспективі одного року, може негативно впливати на фінансові результати, презентовані в наступних роках (до одного року кількість випадків, в яких спостерігалось зростання прибутку/зменшення збитку, була 12, а в перспективі двох років – тільки 5).

Ці висновки можуть знадобитися широкому колу користувачів фінансової інформації, особливо інвесторам і учасникам фондових ринків. Припускаючи, що існує позитивна залежність між ціною акції і прибутком, можна вважати, що користь з інвестування на біржі залежить від уміння прогнозувати майбутні прибутки підприємства.

Звідси випливає, що фірми, які маніпулюють даними впродовж короткого строку, можуть забезпечити одержання очікуваного доходу з інвестицій. Однак маніпулювання даними в поточному періоді негативно впливає на результат в подальшій перспективі, що може призвести до падіння цін на акції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Beneish M.D. The detection of earnings. Manipulation / M.D. Beneish // Financial Analysts Journal. – 1999. – № 55.
2. Beneish M.D. Detecting GAAP Violation: Implications for Assessing Earnings Management Among Firms with Extreme Financial Performance / M.D. Beneish // Journal of Accounting and Public Policy. – 1994. – № 16 (3).
3. Cynthia Harrington // журнал «Fraud Magazine», березень 2005.
4. Kapitał w operacyjnym i strategicznym zarządzaniu przedsiębiorstwem / Szczęśny W., Turyna J. – Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW.
5. Francis J., Olsson P., Schipper K. // Earnings Quality, Foundation and Trends in Accounting, vol 1, no 4.

Стаття надійшла до редакції 12.03.2012.

УДК 331.101.262:658

Паніна М.М.

Вища школа менеджменту, м. Варшава

Чешлік Р., д.е.н.

Варшавський університет

ОБМЕЖЕННЯ МОДЕЛІ М.Д. БЕНИША В ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПРИБУТКУ

В данній статтє в рамках єдиничного аналізу совершена оцєнка возможности использования модели М.Д. Бениша как диагностического инструмента качества финансовой информации компаний, входящих в состав Индекса UX ПАО «Украинской биржи». Особый акцент был сделан на то, чтобы показать преимущества и ограничения модели в идентификации и классификации компаний как потенциальных манипуляторов.

Анализ, представленный в данной статтє, подтверждает то, что преимуществом модели является способность получения синтетических и объективных оценок качества финансовой отчетности. С другой стороны, к ограничениям модели следует отнести:

- 1) *отсутствие однозначной интерпретации в рамках различных вариантов модели,*
- 2) *отсутствие возможности определения области манипулирования прибылью,*
- 3) *способность идентификации исключительно практик завышения финансового результата.*

Ключевые слова: *модель, преимущества, ограничения, оцєнка, отчетность, манипулирование, интерпретация.*

This article estimates the possibility of M.D. Beneish's model use as a diagnostic tool for financial data quality of the companies listed on Ukrainian Stock Exchange. A special emphasis is made on the demonstra-